

Največji slovenski dnevnik
v Zdravni državi.
Valja za celo leto \$5.00
Za pol leta \$2.50
Za New York celo leto 6.00
Za inozemstvo celo leto 7.00

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The Largest Slovenian Daily
in the United States.
Issued every day except Sun-
days and legal holidays.
75,000 Readers

TELEFON: 2876 CORTLANDT

Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under the Act of Congress of March 3, 1879.

TELEFON: 4687 CORTLANDT

NO. 100. — ŠTEV. 100.

NEW YORK, WEDNESDAY, APRIL 28, 1920. — SREDA, 28. APRILA, 1920.

VOLUME XXVIII. — LETNIK XXVIII.

"BOLJEVIŠKA VSTAJA" V JUGOSLAVIJI. SPOPADI V GLAVNEM MESTU SLOVENIJE. GOLOUH PROKLAMIRAL GENERALNI ŠTRAJK.

STAVKA ŽELEZNIŠKIH USLUŽBENCEV SE JE RAZŠIRILA PO CELI DEŽELI. — SRBSKA VLADA BO ODLUČNO NASTOPILA PROTI KOMUNISTIČNEMU GIBANJU. — DESET CIVILISTOV UBITIH IN ENOINDVAJSET RANJENIH V LJUBLJANI. — STROJNE PUŠKE PROTI ŠTRAJKARJEM. — OFICIJELNI KROGI PRIPISUJEJO POROČILA ZAROTNIŠKIM ITALJANOM.

(Piše Konstantine Brown.)

Carigrad, Turčija, 26. aprila. — Poročila, ki so dospela semkaj iz Belgrada, kažejo, da se je stavka železniških uslužbencev razširila po celi deželi. Srbska vlada je sklenila boriti se na odločen način proti komunističnemu gibanju, ki je posledica agitacije madžarskih in nemških boljševičskih agentov. V Subotici so madžarski boljševiki skušali vzporediti revolucijo. Ubili so dva policijska komisarja ter ranili večje število policistov, a red je bil zopet napravljen, in madžarski provokaterji so bili deportirani na Madžarsko. Nikola Pašić, srbski mirovni delegat je še vedno v Belgradu ter tako bolan, da mora biti v postelji.

Dunaj, Avstrija, 27. aprila. — Deset civilistov je bilo ubitih in enoindvajset ranjenih v spopadu med stavkarji in orožniki v Ljubljani, glavnem mestu Slovenije. Tako poroča jugoslovanski tiskovni urad.

Štrajkarji so skušali imeti prepovedano zborovanje, nakar jih je policija obkolila ter jih skušala razorožiti.

V poročilu je rečeno nadalje, da je nato komunistični voditelj Golouh proglasil generalno stavko, ki se je takoj pričela. Delavci v pilarnah in vodovodih pa so ostali na svojih mestih.

London, Anglija, 27. aprila. — Boljševiška vstaja je izbruhnila v Jugoslaviji. Tako pravi neko poročilo na Central News iz Rima, v katerem se navedena poročila iz Trsta, ki jih je dobil list Massagero.

V Belgradu so baje obrnili strojne puške proti izrednikom in tam je bilo ubitih na trotine ljudi. Ravnotako resni izgredi so se zavrhili v Ljubljani in Zagrebu.

V oficijelnih jugoslovanskih krogih niso prav nič vznemirjeni radi poročil, tikajočih se revolucionarnih izredov v Jugoslaviji ter izjavijo, da ne kažejo diplomatske poročila iz Belgrada nobenih resnih zadržev. Poročila iz Trsta glede vstaje pripisujejo skupini zarotniških Italjanov, ki skušajo razbiti sedaj vršče se pogajanja med Italijo in Jugoslavijo.

Tem poročilom nikakor ne pripisujemo prevelike važnosti, že vsaj zaenkrat ne, dokler ne dobimo nadaljnjih vesti. Današnji New York Times ki je po našem mnenju glede jadranskih zadev najbolj merodajni list v New Yorku, ni naprimer imel niti vrstice o boljševiški vstaji v Jugoslaviji.

Vseeno se nam pa zdi potrebno nekoliko pojasniti o začetkih komunizma v Jugoslaviji oziroma o razkroju jugoslovanske socialno demokratične stranke.

Dne 1. marca je izstopil iz socialistične stranke R. Golouh ter pojasnil v socialističnem dnevniku "Naprej" da izstopa vsled tega, ker se ne strinja s sedanjo strankino politiko.

Malo prej je še predložil vodstvu socialne demokracije svoje zahteve. Ker je pa vodstvo te zahteve zavrnilo, je osnoval Golouh po uzoru ruskih boljševikov komunistično stranko.

Pridružili so se mu takoj tile tovariši: dr. Lemež, profesor Birsa, inženir Gustinčič in nadrevident Venečaj.

Komunistična stranka je začela izdajati svoj list "Ujdenjenje". Naprej je ostal glasilo socialnih demokratov pod vodstvom Antona Kristana in Prepeluha.

Ako se prijatelji skregajo, je navada, da drug drugega obmetujejo s psovskami.

Tako je naprimer pisal "Naprej" dne 6. marca sledeče:

Gustinčič pred vojno ni bil socialist in je bil podjetnik v Trstu. Začetkom vojne je bil navdušen rusofil v carističnem smislu. Navduševal se je za kozake, ki imajo dolge sulee. Ker je bil v slabih gnutnih razmerah, je iz Trsta ušel kot navdušen nacionalist. Šel je v Srbijo, kjer ga je Pašić v Nišu, kjer je bila tedaj srbska vlada, vsprejel v ministertvo. Ko so Srbi umaknili, se je preselil v Svico, kjer je dobival od Pašića 200 frankov na mesec. Pozneje se je s Pašićem sprl in prestopil v službo črnogorskega kralja Nikite, od katerega je sprejemal 200 frankov na mesec. Izdajal je nek list "Youngslavie", v katerem je zastopal separatistične težnje v smislu Nikite, ki je ho-

Deputacija indijske metodistične episkopalne komisije, ki je dospela na cerkveno konferenco v Des Moines, Iowa.

ne stroške z najzagrizenejšo slovensko hierarhijo gledat na uro v Pariz in nam donati izlagane intervencije pri italjanskih sodnih. Mi smo videli potovati Perica in Svetka na državne stroške v Ameriko v vasovanje k Gomerjevim šovinistom. Videli smo, kako nas je policija social-nepatriotičnih šovinistov dvigala na dan političnih konferenc in zbora stranke po noči s posteljo in nas vlačila v zapore, samo zato, da se na tih zborih in na tih konferencah ne sliši svobodna in pravična kritika njihovega dela. Videli smo jih podpirati najpristnejše reprezentante našega vladnega kapitalizma v buržujski vladi in videli smo marsikaj pri teh ljudeh, kar nam je jasno govorilo, da so naši Kerenski, Scheidemanni in krvniki Noskejevega tipa, toda, da se bodo upali tako hitro izlučiti v vsej svoji brezlični kontrarevolucionarni obliki, tega si tudi najpesimistnejši izmed nas ni mogel misliti. Toliko enimizma res nismo pričakovali! — "Naprej", "Delavec" in "Ljudski glas" niso več proletarski listi, ampak čisto buržujska trobila in naš proletarijat bo iz njihovega držanja izjavljal ločne konsekvence. — S socialističnimi odpadniki ne moremo imeti ničesar več skupno! — In D. Gustinčič

Iz tega bodo dobili čitatelji pravo sliko o razkolu v jugoslovanski socialni demokratični stranki. Zgorajšnje brzojavke, ki so, to naj vsi vpoštevajo, navdahnjene iz Trsta in Rima, poročajo, da je Golouh proglasil generalno stavko železničarjev.

Če so se sploh završili kako nemiri v Jugoslaviji, so se završili med železničarji. Železniške razmere o bile namreč zadnji čas naravnost neznosne. Slovenski železničarji so bili prestavljeni na Hrvaško in v Srbijo, kjer so morali prenašati vse šikane svojih prepostavljenih.

Liberalci zvrčajo vso krivdo na železniškega ministra Korošca, dočim klerikaleci dolže razna podrejena vodstva.

Nič čudnega ni, če je delavecem zavrta kri in če si hočejo na bolj radikalni način pomagati do svojih pravic.

ITALJANI PRAVIJO, DA SRBI KOLJEJO ALBANCE.

Rim, Italija, 27. aprila. — Odbor v Kašovi v Albaniji, katerega smatrajo nevtralnimi opazovalci nepristranskim, trdi, da so srbske čete izza odhoda Francozov pobile 42.000 mož, žensk in otrok, da so opelnile hiše ni da so v številnih prilikah poginili cele družine v goreča poslopja.

V zadnjih šestih mesecih je bilo soglasno s poročilom, uničenih 96 vasi med Mitrovico in Epirom in 6000 žensk in otrok je zbežalo v gore.

ANGLEŠKI DELAVCI V ZUNANJI POLITIKI

Angleški delavski voditelji so pričeli s kampanjo, da vzbude med delavci zanimanje za zunanje zadeve.

London, Anglija, 27. aprila. — Prišlo se je s sistematičnimi napori, da se vzbudi v delavski stranki zanimanje za važnost vprašanj, tikajočih se zunanje politike vsled česar naj bi se tudi delavci boljše seznanili s tozadevnimi vprašanji. Po celi Angliji, se bodo vršili sestanki v namenu, da se ponovno voditelje ter si pridobi tudi podporo iz vseh vrste stranke. Spoznali so namreč, da ne more delavska stranka, ki sicer dobro pozna domača vprašanja, poslovati kot velika politična organizacija brez natančnega poznavanja zunanjih zadev.

Njeni voditelji pravijo, da je obzor stranke preveč omejen in da ne more uspeti v javnem življenju tako kot bi lahko uspevala.

Zunanje zadeve, je rekel eden voditeljev, — se nas tičejo neposredno ob vsakem času. — Zbudimo se zjutraj, zunanje zadeve nas imajo zaposlene neprestano. Delavska stranka mora imeti svojo definitivno zunanjo politiko, temelječo na prosvitljenem pojmovanju glavnih tokov evropske misli.

To razširjenje obzora delavske stranke je najnoveši dokaz, da namerava ta stranka kmalo prevzeti kontrolo nad narodno politiko.

SUHAŠKI AGENTI KRŠIJO POSTAVO.

Albany, N. Y., 27. aprila. — Poslanec Culivier iz New Yorka, ki je vložil resolucijo, s katero naj bi se uvedlo zakonodajno preiskavo glede delovanja protisvalonske lige, je včeraj zvečer objavil kopijo pisma, katero je naslovil na ekrajne:

Premislite dobro, komu boste vročili denar za poslati v stari kraj ali pa za vožnje listke.

Sedaj živimo v času negotovosti in zlorabe, vsak skuša postati hitro bogat, ne glede na svojega bližnjega. Razni agentje in zakotni bankirji rastejo povsod, kakor gobe po dežju.

V teh časih se stavijo v denarnem prometu nepričakovane za preke starim izkušnim in premožnim tvežkam; kako bo pa malim neizkušenim začetnikom mogoče izpolniti svoje neutemeljene obljube, je veliko vprašanje.

Naše denarne pošiljave se zadnji čas primeroma sedanjim razmeram v Evropi dovolj hitro in zanesljivo izplačujejo.

300 kron	\$2.70	1,000 kron	\$8.00
400 kron	\$3.60	5,000 kron	\$40.00
500 kron	\$4.50	10,000 kron	\$78.00

Označene cene so veljavne do dne, ko se nadomestijo s drugimi. Denar nam pošliti je najbolje po Domestic Postal Money Order ali pa po New York Bank Draft.

TVRDKA FRANK SAKSER.
Vstanovljena leta 1898.

AMUNDSEN SE BO VRNIL V JUNIJU

Slavni polarni raziskovalec Amundsen bo dospel v Seattle, Wash., tekotom meseca junija.

Seattle, Wash., 27. aprila. — Kapitan Roald Amundsen, slavni raziskovalec, o katerem se je glasilo, da se nahaja s svojo polarna ekspedicijo ob ustju reke Kolim v Sibiriji, bo prišel v Seattle krog 30. junija kot pravijsko poročila uradnikov Alaska Steamship Co. Parnik Viktorija bo odplul iz Seattle dne 2. junija na svojem prvem potovanju v tej sezoni v severozapadni del Alaske ter bo zapustil Nome na svojem povratnem potovanju dne 22. junija.

Poročila, ki so prišla pred kratkem iz Nome, pravijo, da je pričakovati skorajšnjega tavanja ledu v Beringovi cesti ter v Northon zalivu.

PRIČAKOVANA GENERALNA STAVKA V KANADI.

Halifax, Kanada, 27. aprila. — V Kanadi bo izbruhnila generalna stavka dne 1. maja v znak simpatije s sedmerimi stavkarskimi voditelji, ki so bili pred kratkem obsojeni na eno leto zapora radi vstajske zarote.

V tem zmislu se je izjavil generalni tajnik United Mine Workers, ki je rekel, da so vse krajevne skupine navdušene za to splošno stavko, ki naj bi trajala en dan.

ga pravdnika Rollanda v Albany in v katerem prosi slednjega, naj stori korake, ki bodo dovedli do aretacije in obsodbe Roberta Deveya in Potterja, zakonodajnih agentov protisvalonske Lige in sicer na temelju obdolžbe, da sta kršila postavbo in da nista vložila podatkov glede stroškov.

MIROVNA RESOLUCIJA Z OPET NA DNEVNEM REDU SENATOR UNDERWOOD — VODITELJ DEMOKRATOV

TUDI Z AVSTRIJO HO NA PODLAGI RESOLUCIJE SKLENJEN MIR. — PREDSEDNIK WILSON BO SKORAJGOTOVO POGODBO ŠE ENKRAT PREDLOŽIL SENATU. — DEMOKRATI SO SI IZBRALI SENATORJA UNDERWOODA ZA SVOJEGA VODITELJA.

Washington, D. C., 27. aprila. — Odbor za zunanje zadeve se bo jutri zopet bavil s skupno republikansko mirovno resolucijo.

Senator Knox izdaja nadomestek, ki bo precej izpremenil mirovno resolucijo v poslanski zbornici. Določal bo namreč tudi konec vojnega stanja z Avstrijo.

Če bo jutri Knoxov nadomestek predložen odboru za zunanje zadeve ali ne, zaenkrat še ni znano.

Demokraciji, kakor tudi republikanski krogi so prepričani, da bo predsednik Wilson še enkrat predložil mirovno pogodbo senatu zaenkrat s predlogi in priporočili glede pridržkov.

Na mesto senatorja Hitchcocka je bil izvoljen demokratičnega voditelja v senatu senator Oscar W. Underwood.

Milejši rezervacijonisti med republikanci upajo, da bodo z Underwoodom veliko lažje prišli do sporazuma.

Senator Underwood ni hotel danes ničesar povedati o svojem bodočem političnem programu.

Rekel je le toliko, da bo z vsemi silami nasprotoval sedanji mirovni resoluciji ter da bo na vse kriplje delal za sprejem mirovne pogodbe.

POGAJANJA MED FINSKO IN BOLJEVIKI.

Moskva, Rusija, 27. aprila. — Pogajanja za primerje, ki so se vršila med Rusijo in Finsko, so se končala v nedeljo z odklopljenjem ruskih sovjetnih delegatov. Rusi so zahtevali kot temelj pogajanj položaj kot je obstajal pred letom 1914, in Finci položaj kot je bil pred njihovo zadnjo ofenzivo. Ta položaj je vključeval finsko okupacijo Pečenega in Karele, širokega pasu ozemlja, ki se stresa skoraj do Murmanska in ki daje Finski veliko strateško prednost pri mirovnih pogajanjih.

PREDSEDNIK WILSON BO ZOPET AKTIVNO NASTOPIL.

Washington, D. C., 26. aprila. V naslednjih par tednih bomo pričeli zopetnega vstopa predsednika Wilsona v aktivno politiko.

Čas in nastop njegovega vstopa bosta odvisna od okoliščin. Njegov vstop bo najbrže značilno obvestilo na kongres, v katerem bo predsednik razpravljal o takozvani "do-nothing" politiki. Naprosil bo kongres za revizijo carinskih določb, za sprejem postav, tikajočih se zmanjšanja življenjskih stroškov ter zavarovanje gotovih vojnih industrij, pred vsem barvnih, ki trpe vsled sedanjega mirovnega stanja. Razen tega pa bo zahteval kake vrste delavske zakonodaje.

Te zahteve, predložene v njegovi poslanci, imajo političen namen, da namreč olajšajo delo demokratičnih govornikov na zborovanjih za bodoče predsedniške volitve.

Predsednik, ki se zaveda dejstva, da je prešlo vodstvo v senatu v močne roke senatorja Underwooda bo obnovil svoje napore, tikajoče se mirovne pogodbe, v tej ali oni obliki.

POLOŽAJ V BUTTE, MONT.

Butte, Mont., 25. aprila. — Položaj, ki je nastal tukaj vsled stavke članov Metal Mines Workers Union, se je le malo izpremenil, kajti le malo število delavcev se je vrnilo na delo v bakrenih rovin. Ne ve se za natančno število čet, ki so prišle semkaj, iz vojaških taborišč.

500 FRANCOZOV UBITIH V MEZOPOTAMIJI.

Carigrad, Turčija, 24. aprila. — Sem je dospelo poročilo, da je bilo pri izpraznjenju mesta Urle ubitih 500 francoskih vojakov. Podrobnosti še niso dospele. Ameriška pomožna akcija, kateri načeljuje Mrs. Richard Mansfield, je baje na varnem.

SPOPADI MED ANGLEŽI IN ARABCI V PALESTINI.

Kajira, Egipt, 24. aprila. — Prišlo je do bojev med arabskimi in angleškimi četami v Palestini. Dosledaj ni bilo objavljenih še nič pomeznosti.

Dva tisoč Arabcev je napadlo kraj Semakin, ki leži južno od Tiberijskega jezera. Mala angleška posadka se je umaknila po boju, katerega je izgubila precej vojakov.

VAŽNO ZA POTNIKE!

Za parnik "PRESIDENT WILSON", ki odpluje 8. maja v Trst, se je prijavilo že toliko potnikov, da je sedaj že napolnjen. Prostore smo zagotovili enim potnikom, od katerih smo do 15. apr. prejeli aro. Svetujemo tedaj onim, ki so namenjeni v kratkem odpotovati v Jugoslavijo preko Trsta, da se odločijo za parnik "BELVEDERE", ki odpluje dne 1. maja ali pa za "SUSQUEHANNA", ki odpluje 22. maja.

Kdor želi potovati s parnikom "BELVEDERE" ali "SUSQUEHANNA", naj se hitro prijavlji, ker se prav lahko pripeti, da se prijavi tudi za ta dva parnika toliko potnikov, da bosta v kratkem polna.

Potniki, ki so nam poslali aro za "PRESIDENT WILSON", naj poskušajo da pridejo v naš urad že v torek, 4. maja zjutraj, da bo mogoče vsem o pravem času preskrbeti potne liste in vse drugo, kar se potrebuje za potovanje.

Frank Sakser.

"GLAS NARODA"

SRLOVENIAN RAILWAY
Owned and Published by
NEWSPAPER PUBLISHING COMPANY
Incorporated in the State of New York
FRANK BARNER, President
LOUIS BENEDEK, Treasurer

Place of Business of the Corporation and Address of Above Officers:
11 Cortlandt Street, Borough of Manhattan, New York City, N. Y.

"Glas Naroda" tiskava vasa dan izvenim nedelji in praznikom.

Ka obo leto volja list na Ameriko	Za štiri meseca	GLAS
Donado	Za šest mesecev	GLAS
Ka obo leto	Za eno leto	GLAS

GLAS NARODA
(Voice of the People)
Daily except Sundays and Holidays
Subscription yearly \$3.00

Advertisements on agreement

Deposited here for mailing at special rate of postage provided for in Act of October 3, 1917, authorized on July 1, 1919.

GLAS NARODA
11 Cortlandt Street, Borough of Manhattan, New York, N.Y.
Telephone: Cortlandt 3279

Graditev jugoslovanske države.**II.**

— Videli smo, v kakšnem stanju se je nahajala Srbija, ko je morala biti položena kot vogalni kamen za novo jugoslovansko državo. Pokrajine, ki se preje pripadale Avstro-Ogrski, so prinesle poleg dedščine vojnih učinkov in posledic, v skupno blagajno tudi še zmedo petih različnih državnih sistemov ter osmih provinčnih administracij. Naprave Srbije so predstavljale deveti prispevek in črne gore, uboge, nepismene in puščene v materialnih in administrativnih razvalinah od sovražnika, so predstavljale deseti prispevek.

En sam pogled na zemljevid bo zadostoval za spoznanje, da rima Črnogora nikoli ni bila, Bosna in Hercegovina, dve veliki in važni provinci, imata majhno, ozkotirno železnico, ki teče v Metković, majhno dalmatinsko pristanišče, ležeče daleč od morja ob ciki in plitvi reki Neretvi ter nadalje tudi v Kastelnovo in Gravozo v Dalmaciji v izključno strateške svrhe.

Ogrska, ki je obrnila vso, celo bosansko trgovino, proti Reki ter zastavila pot med Avstrijo ter njeno provinco Dalmacijo, ni nikdar dovolila razvoja kakšnega pristanišča v Dalmaciji. Vsled tega je ostala ta važna provinca, ki se steza preko več kot tristo milj ob istočni obali Jadranskega morja, in ki je po svoji naravi določena, da služi kot vstop za precejšen del centralne Evrope, celo leta 1920 brez rednih železniških zvez s svojim zaledjem in vsled tega z Evropo.

Slovenija in Hrvaška z južno Ogrsko vred imajo normalno-tiene železnice, kojih izločnica pa so v Trstu ali na Reki. Tudi Srbija ima preko Hrvaške izhoda na Reko. Italija pa je zasedla Trst in D'Annunzio je s svojim zasedenjem Reke ne blokiral celo Jugoslavijo, temveč preprečil tudi zvezo s provincama Dalmacijo in Črnogoro, od katerih ni moglo priti razven po morskem poti preko Reke. Bosanske železnice se je uporabljalo ter izrabljalo tekom vojne tako, da ni moglo priskrbeti od njih več kot minimum službe in še to se je porabilo popolnoma za prevažanje živil iz Banata in Slavonije. Premogovnike je tekom zadnjih dveh let vojne Avstro-Ogrska tako izrpal, da so ostale le še razvaline, ko je prišel konec njene vlade.

Tudi na Hrvaškem je železniški sistem strašno pokvarjen. Tekom revolucije je v oktobru 1918 so našle najboljše lokomotive in najboljše vozovi svojo pot v Avstrijo in Madžarsko.

Vse to pa predstavlja le polovico prometnega problema v Jugoslaviji. V času poloma Avstro-Ogrske se je nahajala cela železniška administracija v Srbiji, Bosni, Hrvaški in Sloveniji v rokah Nemcev in Madžarov. V tej važni panogi državne administracije so mogli Jugoslavlani zavzemati le nižja nevažna mesta. Posledica tega je bila, da so ob časi izpremenbe številni nemški in madžarski železniški uradniki, posebno pa oni, ki so si nakopali srd naroda vsled svojega okrutnega postopanja, pobegnili iz dežele. Oni, ki so ostali, so v večji veri zmešali službo kot je pa uredili. Manjkalo je kompetentnih jugoslovanskih železniških uradnikov in delavcev, kajti ni jih bilo mogoče ustvariti preko noči in obstoječi uradniki in delavci so prinesli s seboj v novo državo sistem korupcije v vsakem oziru.

Profitiraj, ki so delali veličanske dobičke, so podkupovali na vseh straneh in tako se je pogosto zgodilo, da so bile vladne zaloge namenjene za prehrano prebivalstva, ustavljene po skladiščih in na kolodvorih skozi tedne, dočim se je blago, namenjeno za spekulacijo, premetalo gladko v vseh smerih. To je razjarilo prebivalstvo kot vlado in to tem bolj, ker ni bilo proti temu nobenega odpora. Kljub temu pa so bili vprijeti drastični poskusi, da se izboljša položaj. Ustanovljena je bila služba železniških orožnikov in detektivov, da nadzorujejo koruptne uradnike ter preprečijo tatvine blaga. Ta odredila je bila uspešna v toliki meri, da je danes varnost blaga na jugoslovanskih železnicah veliko večja kot pa v katerikoli drugi vojskojuči se deželi na evropskem kontinentu. Vsak nepristranski čitatelj naj si v duhu predstavlja nalogo grajenja nove države v takih okoliščinah ter se nato spomni, da nismo še prišli do politične strani celoga položaja in te naloge.

Neki ameriški častnik, ki je preživel precej časa v Jugoslaviji in je spoznal splošne razmere, obstoječe v tej deželi, je bil vprašan, naj pove svoje odkrito mnenje glede Srbov na eni strani ter Hrvatov in Slovencev na drugi strani.

Srbi — je rekel — niso neodvisni lastniki majhnega in primitivnega podjetja. Slovenci in Hrvati pa so pomočniki v veleprodajalni. Noben izmed njih nima potrebne zmožnosti, da bi vodil veliko podjetje.

Te definicije ja skoraj popolnoma pravilna, vendar pa ni treba biti nikogar sram radi rje. Noben narod ni postal uspešen v enem dnevu. Ne mislite na Anglijo pred dvesto leti ali na Združene države tekom prvih desetih letih po osvojenju. Če pa dodamo še vojne učinke k administrativnemu nadgospodstvu, pod katerim so imeli Jugoslavlani njih prejšnji mojstri, potem moramo biti, če ne drugega, pa vsaj popustljivi napram njih napakam. Vzdržati se moramo vsake prenapetosti, da jih ne smemo obsojati raditega, ker razmere prevladujejo v njih deželi, ne odgovarjajo standardu kot je uveljavljen v deželah, ki so proste strašnih težkoč, s katerimi se morajo Jugoslavlani boriti.

Politični razmisleki so v veliki meri pripomogli k povečanju materialnih težkoč. Kot že rečeno, smo se nahajali ob času proglašanja naše zveze pod desetimi različnimi političnimi administracijami, kojih vlada je doživela udarce, ki so značjali njeno moč. Ni smo jih mogli pustiti kot jih je bila pustila avstro-ogrski monarhija, kajti bila je naša želja, da pride narod, ki je bil dosedaj umetno razcepljen v številne skupine, do spoznanja in prepričanja, da je en narod in da ima v Belgradu svojo glavo.

Kljub temu pa jih nismo mogli izpremeniti, kajti taka naloga

potrebuje časa tekom katerega se pripravi postave, glasuje o njih ter jih uveljavi. Vsled tega je bilo treba poslušati se tretjega sredstva polovičnih odredb, ki so povsem naravno razdelile stranke v dve nasprotni si skupini in v dva sovražna taborišča, namreč: centraliste in federaliste.

Ta razdelitev ni sledila plemenskim ali verskim črtam. V obeh taboriščih je najti vse tri narodnosti in vse tri vere, ki so zastopane v državi: namreč rimokatoliške Hrvate in Slovence, pravoslavne Srbe in mohamedance. Centralisti pa so zbrali v svojem taborn vse liberalne, federalisti pa vse konservativne elemente.

Predno se lotimo obrazlage političnega položaja v Jugoslaviji, je treba pojasniti, na kakšen je bila stvorjena sedanja narodna skupščina ali parlament. Nenadni konec Avstro-Ogrske, nujna potreba, da se ustanovi zvezo ter ji da vlado, vse to je onemogočilo volitve.

Edina pot, ki je preostajala, je bila priti do dogovora med strankami na temelju njih približne moči kot so jo stranke kazale pred vojno. Tak dogovor je bil zelo lahek. Vsaka stranka je izbrala zase določeno število zastopnikov, katerih je bilo v cel državi tristo.

Oživotvorjen je bil takozvani koncentracijski kabinet, ki pa je par mesecev za tem resigniral in to vsled velikih razlik v mnenju med njegovimi člani z ozirom na centralistična in federalistična dnevna vprašanja. Osebnih spori, ki so obstajali med voditelji nasprotnojuči si taborišč, namreč med Protičem in Pribičevićem, so tudi v veliki meri prispevali k slabim kabinetnim krizam v Jugoslaviji.

Razentega pa sta bili dve nenavadni okoliščini, kojih eno je bilo treba pripisovati poslovniku parlamenta, drugo pa skoraj enaki številni moči obeh taborov, ki sta se potezala za premoč, v veliki meri pripomogli k dolgaletni parlamenta ter podaljšanju kabinetnih kriz. Poslovnik določa, da mora biti polovica članov zbornice, to je 150 poslancev navzočih pri glasovanju. Ker pa ni imela nobena skupina 150 članov, ker je bilo več sedežev praznih in ker so bili nekateri poslanci člani mirovne delegacije, se je večkrat dogodilo, da vlada, čeprav je imela večino, ni mogla dobiti potrebnega števila glasov, določenega po poslovniku ter ni mogla vsled tega doseči glasovanja glede številnih odredb in predlogov, ki so bili predloženi narodni skupščini.

Staro izmiranje starega ameriškega plemena.

Staro ameriško plemo izmira. Statistiki in raziskovalci ne puščajo nobenega dvoma, da je ta trditve resnična. Vprašanja, ki se porajajo v zvezi s tem, so kaj storiti proti temu, kako dolgo bo staro plemo še obstajalo kot precejšen element v prebivalstvu in če je mogoče ustaviti to izmiranje.

Dr. Amy Hewes, profesor ekonomije in sociologije v Mount Holyoke, je obelodanil študijo, ki se tiče tega predmeta. Na podlagi skrbne preiskave, katero je vpriporil, je prišel dr. Hewes do prepričanja, da bo ameriška družina, to je ameriška družina iz starega ameriškega zaroda, ki je premagal divjine ter položil temelje za sedanjo velikost dežele, — v tek udveh generacij proizvedla povprečno manj kot eno dete.

Ko bo prišel ta dan, bo nadaljni obstoj ameriškega plemena stvar natančne ocene od strani zavarovalnih družb za življenje.

Zaključki, do katerih je prišel dr. Hewes, temelje na proučevanju družin dijakov v zavodu. Te dijake se je vzel kot prave zastopnike ameriškega plemena, kajti manj kot en odstotek teh dijakov obstaja iz zunaj rojenih, dočim obstaja 82 odstotkov iz tukaj rojenih potomcev tukaj rojenih starišev. Podatki, katere se je dobilo od družin 620 dijakov, kažejo, da je imela v generaciji starih mater povprečna družina po pet otrok. Nadaljna generacija je imela le še po štiri otroke, dočim ima sedanja po dva ali tri.

Zmanjšanje v obsegu domačih ameriških družin je po mnenju profesorja Hewesa in njegovih tovarišev pripisovano ekonomskim razmeram ter poznemu sklepanju zakonov. Važnost, katero se polaga danes na višji standard življenja in razmere, vsled katerih je treba večjega napora, da se dože ta standard, — vse to predstavlja po mnenju dr. Hewesa ogroženje in tudi zloraba.

Zalobog pa ne stavi dr. Hewes nobenega predloga, ki bi predstavljali od pomoči proti zlu, katero ugotavlja. Oni, ki pa predlagajo od pomoč ter se v splošnem strinjajo z njim glede temeljnih vzrokov propadanja ameriškega plemena, pa ne soglašajo z njim v polni meri glede neposrednih vzrokov.

Preseott Hall je pisal v preteklem poletju: — Priseljivanje v deželo določenega stanja prebivalstva ima za posledico osušenje vseh višjih vrst prebivalstva v socialnem in ekonomskem oziru v dotični deželi. Vsled tega soglašajo vsi proučevalci te zadeve v tem, da bi imele Združene države danes več-

Zagrebiški dnevniki

so s 1. aprilom zvišali naročnino mesečno na 24 kron, celoletno na 288 kron. Vzrok povišanja je zvišanje tiskarskih plač in vedno poraževanje papirja. Kam plove-

Upor v Velenju

30. marca je sodilo okrogno sodišče v Celju v tožbi proti Sebastijanu Celinšku, Gregorju Weit-hauserju, Francu Zupančiču, Martinu Hovnikarju in Antonu Fideju zaradi dogodkov, kateri so se godili lani med rudarji v Velenju. V Velenju je dne 7. maja 1919 izgledalo, kakor da je nastal pravi upor, tekom katerega so rudarji oplenili tudi obratno blagajno. Približno ob 2. uri ponoči se je v rudniku govorilo, da se bliža sovražna nemško-avstrijska vojska Velenju in da se pripravljajo domačini že na beg, tudi rudniško blagajno nameravajo odpeljati. Rudarji so se nato vsili iz rova. Delavstvo je skrbelo, kaj bo z vojno doklado v znesku 220 tisoč kron, katere se zaradi nepojasnjene krivde merodajnih činitelj ne izplačala 1. majnika 1919, kakor bi se bila morala; rudarji so se zato bali, da ne ugrabi sovražnik blagajne in so šli precej v rudniško pisarno, kjer so pa v svoje veliko začudenje dobili blagajno odprto in prazno; le 92 kron je bilo še v njej gotovine. Blagajnik Josip Skaza in inženir Ivan Kralj, katere je razkazno delavstvo precej poiskalo, obkolilo in vzel pod nasajene bajonetne, sta povzročila le še večjo zmedo, ker sta izjavila, da je denar na šafu in da sta za njega onadva osebno odgovorna, odposlanci delavstva so pa še v isti noči našli 70.000 kron gotovine na stanovanju Josipa Skaze, katerega rodbina je, neposredno prej pobegnula. Ker je bilo delavstvo prepričano, da gre za vojno doklado in ker se je šele pozneje razložilo, da sta šla uradnik Kurlik in delegat Valensček v Ljubljano po doklade, se je do skrajnosti razburjena množica pomirila, njen voditelj Boštjan Celinšek je pa doslovno rekel: "Gospod Skaza, Vi dajte denar zopet v blagajno, en ključ obdržite Vi, druga pa prevzame v varstvo rudar Rožič!"

Medtem, ko se je iskal denar, je staval Franc Zupančič svojo karabinko na prsi Ivana Kralja, kakor pravi Kralj so preprečili drugi, da ga ni ustrelil in da je rekel: "Ustrelimo tega inženirja!" Jasnio je, da je nameraval Zupančič očitno zaradi blagajne resno prestrašiti Ivana Kralja. — Ni se še polegel prvi vihar, se je pričel odirati drugi bolji resen in obžalovanja vreden prizor. Sorodniki Josipa Skaze so namreč dobili medtem stik s praporščakom Jankom Košenina, kateri je prišel z jugoslovanskim trenom s koroške fronte v Velenje. Naprosili so ga, naj jim pomaga rešiti sina, oziroma brata, kateri je v smrtni nevarnosti na rudniku. Košenina je res zajahal na lastno pest konja in vzel seboj Franca Gantarja; Jako Košenina je imel takrat v roki bombo in je opasal samokres; v takem položaju je naletel na silno razburjeno delavstvo, katero je komaj takrat šele izvedelo, kaj je z blagajno. Jasnio je, da je bilo skrajno ne- previdno tako nastopiti zoper rudarje in jim groziti. Rudarji so tu di precej zavzeli svoje stališče in sta Boštjan Celinšek in Gregor Weithauser streljala na prapoščaka in ga podrla na tla; sreča je bila, ker je bil Košenina ranjen le v tilnik. To se je zgodilo ob 5. uri zjutraj. Gregor Weithauser je odpeljal nato Košeninovega konja, katerega je, kakor pravi, nameraval vrniti; vjelo ga je nazaj vojaštvu.

Ko so Košenino v rudniku za silo obvezali in mu postregli z vo- do, se je raznesla vest, da je že sovražni "Panzerzug" tu, kar je povzročilo splošno paniko. Rudarjem so dali precej na razpolago ves denar iz blagajne ponajveč proti pobotnicam, nekaj se ga je pa izgubilo.

Zunaj je začela pokati stroj- nica; vse se je hotelo rešiti: rudarji so bežali s tako naglico skozi gozde, da so se kar v drevesa zaletavali. Na pozorišče je namreč prišlo zaradi praporščaka Košeni- ne naše vojaštvo, toda do resnej- šega nastopa ni prišlo in so šli ru- darji zopet mirno na delo, ker se je dosegel sporazum, da vzame v roko zadevo orožništvo.

Ko sta na orožnika Peter Gor-

Jugoslovanska Katol. Jednota

Ustanovljena l. 1898

Inkorporirana l. 1900

GLAVNI URAD v ELY, MINN.

Glavni Uradniki.

Predsednik: MIHAEL ROVANŠEK, Box 251, Conemaugh, Pa.
Podpredsed.: LOUIS BALANT, Box 106, Pear Avenue, Lorain, O.
Tajnik: JOSEPH PISHLER, Ely, Minnesota.
Blagajnik: GEO. L. BROZICH, Ely, Minnesota.
Blagajnik neplačanil smrtnil: LOUIS COSTELLO, Salda, Colo.

Vrhovni Zdravniki.

Dr. JOS. V. GRAHEK, 843 E. Ohio Street, N. S., Pittsburgh, Pa.

Nadorniki.

JOHN GOUZE, Ely, Minnesota.
ANTHONY MOTZ, 9641 Avenue M, So. Chicago, Ill.
IVAN VARGA, 5126 Natrona Alley, Pittsburgh, Pa.

Porodniki.

GREGOR J. PORENTA, Box 176, El Diamond, Wash.
LEONARD SLABODNIK, Box 480, Ely, Minnesota.
JOHN RUPNIK, S. R. Box 24, Export, Pa.

Pravni Odbor.

JOHN PLAUTZ Jr., 432-7th Ave., Ca- lumbet, Mich.
JOHN MOYER, 624-2nd Ave., Duluth, Minnesota.
MATT. POGORELO, 7 W. Madison St., Chicago, Ill.

Zdravni Odbor.

RUDELF PERDAN, 6026 St. Clair Avenue, Cleveland, Ohio.
FRANK ŠKRABEC, 4564 Washington St., Denver, Colo.
GREGOR HREŠČAK, 407 8th Ave., Johnstown, Pa.
Jednotino glasilo: "GLAS NARODA"

Vse stvari tikaško se uradnih zadev kakor tudi denarne pošiljate naj se pošiljajo na glavnega tajnika. Vse priitke naj se pošiljajo na predsednika porotnega odbora. Prošnje za sprejem novih članov in sploh vsa zdravniška spričevala se naj pošiljajo na vrhovnega zdravnika.

Jugoslovanska Katoliška Jednota se priporoča vsem Jugoslovancem za obilen pristop. Jednota pošlje po "National Fraternal Congress" lestvici. V blagajni ima okrog \$300.000. (tristotisoč dolarjev). Bolniških podpor, odškodnin, in posmrtnil je izplačala že nad poldrugi milijon dolarjev. Jednota šteje okrog 8 tisoč rednih članov (le) in okrog 3 tisoč otrok v Mladinskem oddelku. Društva Jednote se nahajajo po raznih slovenskih naselbinah. Tam, kjer jih še ni, pripravljamo ustanovitve novih. Kdor želi postati član naj se zgleda pri tajniku bližnjega društva JSKJ. Za ustanovitve novih društev se pa obrnite na glavnega tajnika. Novo društvo se lahko vsanovi z 8 člani ali članicami.

njak in Peter Krepele namerava- vala aretirati dne 10. majnika Se- bastijana Celinška, sta onemogo- čila aretacijo Martin Hovnikar in Anton Fidej; po Golinska sta pri- šla orožnika ob 14. uri popoldne, ko so se rudarji zbirali, da nasto- pijo delo; poklicala sta k sebi Celinška, kateri je tudi šel nekaj korakov z orožnikom, nato se je ustavil in rekel: "Da tu grem, da- lje pa ne, če mi imate kaj povedati, in povejte tu!" Kot odpo- slanec zbranega delavstva sta sto- pila pred orožnika Martin Hov- nikar in Anton Fidej rekoč: "Če imate Celinšku kaj povedati mu- povejte tu; če ga pa vzamete se- boj, izpustimo cel rudnik v zrak. Mi se zavzemamo za njega!" — Orožnika sta precej izprevidela, da ni misliti na aretacijo Celin- ška in tudi ne na Hovnikarja in sta šla domov, ne da bi mogla svo- jo službo izvršiti. Šele 16. majni- ka sta zalotila Celinška pred hi- šo njegove ljubice v Skalah in ti- sti dan sta tudi prišla na njego- vomo domu v Pesjem Martina Hov- nikarja.

Iz dejstva, da so prihajale alarmne vesti o prodiranju so- vražnika ponoči dne 7. majnika 1919 in da se je našla rudniška blagajna odprta in prazna, se da sicer marsikaj razbrati med vr- sticami o tistih osebah, katere so bile odgovorne za blagajno in še prav posebno, ker se je ugotovil pri prvi reviziji že dne 1. majni- ka 1919 primanjkljaj 32.603 K 34 vin. Razburjenost množice in posameznikov tolmači marsikate- ro dejanje, ne opravičuje pa no- benega. V znani veliki porotni razpravi je bil 24. septembra 1919 Sebastijan Celinšek obsojen zara- di hudodelstva ropa in tatvine v osemletno ječo.

O izidu razprave bomo poro- čali.

Radič — komunist!

Pred kratkim je imel Stjepan Radič, ki ga je sedanja vlada pred kratkim izpustila na svobodo, v Vrabu shod seljačke stranke, pri katerem je trdil, da pripada on in seljačka stranka komunistom. Ču- li so se klici: Živel Lenin, živel Točki, živila republika! Komuni- stično glasilo "Nova Istina" ener- gično protestira proti vsiljevanju takih elementov v komunistično stranko, ki so svojas klečeplazili pred habsburško dinastijo.

Strašen požar v kraljevini.

"Politika" javlja iz Loznice: Planina Vučevo je v plamenih od Črnega vrha do Hana in Biljeva. Požar se je razširil tudi na gozde Manastir, Trišće, Cera in Vidoje- vice. Prebivalci Loznice in oko- liških vasi, ki so v vojni že toliko trpeli, gledajo ta strašni prizor. Požar se je pojavil na tistih kra- jih, kjer sta poginila brata Rib- nikarja. Ogenj je nastal meda- vlad nepazljivosti.

MATI

Spisal Maksim Gorkij.

Imel sem prijatelja, ki je bil še mlad, ko ga je težko preizkušala usoda. Bil je človek, ki ni poznal stranut, zato je tudi dospel na- ravnost tja, odkjer ni več vrnitve. Moj prijatelj je imel mater, tri- inšestdesetletno staro, na katero je še čakala smrt za vrati. Istega dne, ko sem prejel zlo vest, kaj se je zgodilo mojemu prijatelju, sem prejel tudi pismo od njegove matere. V tem pismu mi je nazna- njala, da me bo njen sin obiskal. Priporočila je mojemu varstvu njegovo dušo in njegovo telo ter je vprašala, če morda ni že prišel in kako se kaj imava. Ko sem prebral pismo, sem gledal pri tre- notkov to malo, bolno, staro že- nice pred seboj. Videl sem ugasel pogled, ki je razodeval neizmerno ljubezen do svojega sina, in mi- silil sem na to, da napolnjuje skrb za njegovo srečo celo njeno živ- ljenje.

Ali naj ji razodenem grozno resnico? Resnice človek ne more prenesti. Take resnice namreč, ki prežene vso pregrešnost iz člove- ske duše. Ti resnici kličem: Bodi pozdravljen!

Toda poznati tudi drugo resni- co, ki pade na glavo kot kamen in nam vzame možnost, da bi živeli, ter nas umori.

Če povem materi, da je njen sin izgubljen za vedno, tedaj jo umorim. Saj je pol svojega življenja zastavila za dobro svojega sina! In danes, na pragu smrti, naj iz- buj vsaktero upanje, da njen ne potrebuje te ali one pomoči, da se mora zanaprej sama bojevati ter sama znagovati? In nji, ki čaka zmage, naj vržem trde besede v obraz:

"Tvoj sin je padel."
Nikdar! Raje bom lagal.
Posnel sem pisavo svojega pri- jatelja in pisal pismo za pismom in slednjega sem začel: "Draga, ljuba mami!"

In odgovarjala mi je prisrčno in toplo ter je prosila mene, me- ne, naj se varujem stoterih stvari. Jaz pa, ki sem posnel pisavo njenega sina, sem ji pisal, da sem zdrav in da mi gre dobro na sve- tu, opisoval sem ji uspehe, ki jih dosegam v življenju in v družbi, ter sem ji zagotavljal, da se bom ravnal po njenih nasvetih. Odgo- varjala mi je vsa vesela:

"Moj dragi edinec! Še nikoli nisi bil tako prisrčen do mene kot zdaj v teh pismih. Bog te blago- slovi!"

Trdil sem se, da sem zopet na- slikal z najlepšimi barvami svojo srečo in svoje veselje, ko imam tako dobro in tako pobožno ma- mico.

Odgovorila mi je:

"Materi, ki ima tako ljubečega sina, je lahko umreti."
In umrla je v veri v srečo nje- nego sina ravno v onem trenutku, ko je ta zapustil ječo in se na- potil v prognanstvo, ki ne pozna vrnitve.

D'Annunzio je hotel zasesti ozemlje do Št. Petra.

"Lavoratore" poroča z Reke pod gorenim naslovom "Poskusek ekspedicijskega vojske" št. Peter- Učka gora. — Težka borba med republikanci in monarhisti" to-le:

Reško poveljstvo je poskušalo pretekle dni izvršiti okupacijo, ki bi imela namen izvesti okupacijo črte od Št. Petra do Učke gore. Zdi se, da so bila podrobna povelja legijonarjem že dana, toda mnogo legijonarjev ni hotelo slušati, marveč je pobegnila večina v Trst. Ta ekspedicijska vojska je v zvezi s položajem na Reki, ki prihaja vedno hušji in vedno težavnejši in s katerim mora poveljstvo resno računati. Reško poveljstvo se hoče na ta način postaviti v bran rešitvi jadranskega vprašanja s strani najvišjega sveta, če bi bilo to rešenje proti lažni volji Reke, ki si jo je dal D'Annunzio s silo konstruirati. Zdi se nadalje, da je hotel reški poveljnik z razširjenjem od njegovih pristajev zaslediti okupacijo na kak način rešiti gospodarsko in prehranbeno krizo mesta Reke. — Tudi finančni problem je sedaj za reškega poveljnika silno težaven. Poveljnik namreč nima lastnih sredstev, da bi mogel plačevati vojaštvo in častnike, zato je moral rekvirirati iz krajevne kasa di ršparmno pol-drug milijon kron, kar je povzročilo veliko nevoljo. — Med tem se nadaljuje na Reki spopadi med monarhističnimi in republikanskimi legijonarji in situacija je še bolj poostrena zaradi spora med poveljnikom in konsilijo nacionalne.

Pod naslovom "koncentracija čet pri Opatiji" prinaša "Lavoratore" to-le vest: V ožgled težkemu položaju na Reki zaradi vesti, da namrava D'Annunzio neko novo ekspedicijsko, je vlada dala povelje, da se koncentrirajo pri Opatiji veliko število vojaštva.

Položaj na Reki se vedno bolj poostre. D'Annunzijanci uporabljajo vsako sredstvo, da zatrejo v prebivalstvu uporni duh. Vsi bili so našim rojakom izjavo, ki naj bi odzvala ost obupnemu prostoru, ki so ga reški socialisti naslovili na delavstvo v Italiji. Uporabljati morajo pač druga sredstva, ako hočejo prikriti resnico, ki obsoja na sramotni oter vse one, ki so odgovorni za žalostni položaj, v katerem se nahaja Reka. Prebivalstvo mora molčati in trpeti naj-hujša nasilja, najžalostnejša preganjanja. Le D'Annunzijevi pristasi smejo govoriti in živeti. Oni uživajo vse predprave, vse protiteke. Trgovci, ki niso njegovi pristasi, izganjajo in njihove trgovine izročajajo njihovim somišljenikom. Začel se je zagrizen boj, ukazana konkurenca med brati, divje sovraštvo trgovcev proti trgovcem, industrijalcev proti industrijalcem ter trgovcev in industrijalcev proti delavcem. Jaj onemu, ki si drzne obsojati dejanja D'Annunzijevih pristajev! Takoj jih žigosajo, da so Jugoslovani, jih opazujejo in prisilijo, da stradajo. Celo poštni mešane ovažajo, da dosežejo njih odgon in da potem prisilijo poštno žene, da zadoščajo njihovi pohotnosti. D'Annunzio razsipa denar, meče ti-soške skozi okno in kupuje dragocene oblike svojim prijateljem, gospe "dobre družbe". Reka se ni videla take korupcije. Ženske smatrajo za razkošje častnikov. V mestu vlada strašna beda, obup, lakota. Vandalizem slavi orgije.

Vse se razbija in pokvarja. — Agrarna komisija je morala za-tvoriti ljudski vrt, ker so ga ar-diti pokonečali. Vrtarji so protestirali, toda grozili so jim s smrtjo. Zelo dosti je arditov, ki imajo svoje ljubice v bolnišnicah. In ardit se izprekajajo po bolniš-nicah. Nekaj časa so zdravniki to trpeli. Lepega dne pa so protestirali, ker tega niso mogli več tr-peti. Da bi tega nikoli ne storili! Ardit se z bombami v rokah pre-tili, da poženejo bolnišnico v zrak, ako jim prepovejo vstop v bol-nišnico.

Težki in krvavi spopadi so na dnevnem redu. D'Annunzio ni več gospodar na Reki; suženj je, jet-nik svojih arditov. Ni več on, ki poveljuje; pesnik mora poslušati. On podpisuje, drugi poveljujejo. D'Annunzio je žrtev razmer, ki jih je bil zakrivil sam. Oboževani pesnik je sluga privrženec, ki bi moral služiti njemu. Toda on se zabava in vprizarja najhujše or-gije, dočim se njegove čete na uli-ci pripravljajo in grabijo za orožje. D'Annunzijevi vojske ni več. Njegova armada se razbija. Sedaj je le še kaotična masa, zmehčana, deljena na skupine, ki se pobija-je in sovražijo. Delijo se na tako-zvane republikance in kraljeve karabinerje; potem so še ardit, prevrženji v svojih upih, ker se niso izpolnile dane jim obljube. D'Annunzijevi listi ne vedo, ka-tero pot naj bi ubrali. Z najhujše-ga nacionalizma so predsedali na D'Annunzijev boljševizem. Da, D'Annunzio bi zelo rad podal roko Leninu, ako bi ga prišel rešiti iz zadrege! Vse gre z gorostasno na-glieo rokovo pot. Denar se ne mo-re ponarejati, tuja last nudi sliko največje bede.

Pred par dnevi so vojniki ho-teli vprizoriti demonstrativen po-hod na Kras do Trsta. Toda do-brovoljci so se uprli in Host-Ven-turi se je moral osramočeni umak-niti. Na seji, kjer so se posveto-vali o pohodu, je karabinjer za-hteval, naj se svira kraljeva ko-račnica. Oglušujoči žvižgi. Gene-ral Ceecherini se je moral ukloni-ti karabinerjem. Nepopisen hrup, žvižg. Po seji so takozvani repu-blikanski vojniki pretepli karabi-nerja. Ti republikanci nočejo več slišati kraljeve koračnice, odkar Barzilaj ni več minister. Ne pre-travamo, ako pravimo, da se bo-do med seboj začeli pobijati vo-lu.

Cigan v strahu umrl.

V Mariboru so stali pred sodi-šcem cigani-uzumoviči in ubojniki. nenu izmed njih so tovariši zat-rjevali, da je že obsojen na vislice. Po seji so takozvani repu-blikanski vojniki pretepli karabi-nerja. Ti republikanci nočejo več slišati kraljeve koračnice, odkar Barzilaj ni več minister. Ne pre-travamo, ako pravimo, da se bo-do med seboj začeli pobijati vo-lu.

Služkinja.

Spisal Fran S. Pinžgar.

Opijemaje ob vlažno steno, je prtipala iz podstrešja v vežo. Iz-sušena, da so se pod zmrdano ko-žjo na rokavi videli členki, kot bi ne bila živega bitja roka, ampak kos od starosti porjavlega ske-leta (okostnjaka). Kot senca se je plazila, in vendar so stopnice, vse polne črvojedine, škripale pod njenimi nogami. Ko je stopila iz veže v gosto meglo, se je vsa stre-sla. Kalne, omagane oči so postale vlažne, ljudje, ki so hiteli po poti, so se ji zdeli kot črne lise, bega-joče po megli. Zavila se je tesneje v črno ogoljeno ruto, da je skrila komolec, ki so šilasti gledali iz prevotljenih rokavov, in se napa-tila po ulici.

Kam? Da bi se zemlja odprla in bi izginila vanjo, bi se ji zdelo čudovita sreča. Vsa se je zarila v to misel. Včasih ji je vsled lačne omotice vzvalovil tlak pod nogami in gorko jo je obšlo čustvo: Mor-da se pa resnično pogrezam. In vselej so se ji vneli mravljinici po hrbtu, ko je tlak zamoval pod nogo in je spet drsala po njem.

Kam? Pogledala je ob stenah visoke hiše. Z roko se je morala opreti za zid. Sicer bi se ji bilo ob pogledu kviška zvrtilo. "Je že prava hiša. Deset let sem bila tu, kaj-le za hišo in deset let za ku-harico. Gospodična Finka, ki sem jo pestovala, je bila dobra — in tudi, saj je on gospodar sedaj — koliko sem morala prikriti nje-govih mladih norosti gospé mami, — Bog ve, če bi se me sedaj-le usmi-hil!"

Pred hišo se je ustavil avto. Re-čen gospod se je izkopal iz drago-cenih odej in ves potopljen v ko-žuh govoril s šoferjem.

"Rudi je", ga je spoznala sta-rica. Kri, kar jo je še bilo v iz-strašenem telesu, ji je šinila v li-ca. Opijemaje se zidu, je šla do njega.

"Gospod Rudi!" ga je ogovo-rila in vsa se je tresla.

Gospod se je okrenil in jo srepo pogledal.

"Gospod Rudi", je ponovila in dvignila roke izpod rute proti njemu.

"To je že vendar od sile; toliko, da me ne tiče ta ženska", je za-mrmral skozi zobe in hitro odšel v vežo.

"Ni me ne pozna več", je po-mislila. "Je pa še vedno vrtav in prevzetan."

Šofer je stopil k ženski in ji dal krono. Nato je prijel gubernal in se odpravil.

"Lavoratore" objavljala nasled-nji dopis iz Rima: Delavski raz-red na Reki, ki je došel do vr-hunice svojega trpljenja, se, pre-den pogine, obrača z obupnim kli-čem na tovariše delavce vsega sveta: "Bratje, rešite nas! Lakota, ječe, muke — v ječi nas mu-čijo — morilno bodalo arditov nas ogublja. — Blazni samosilnik (D'Annunzio) in njegovi biriči ne poznajo usmiljenja z nikomur, kdor noče kričati: "Eja, eja, ala-la!" — Bratje, podvizajte se, kajti jutri bi že znalo biti prepoz-no. Mera je polna; mi ne moremo več. Razdelovalno besnilo blazne-ga samosilnika je doseglo višek. Brezpogojnost in zlo vladata ne-omejeno v mestu. Da bi zajezil-te nadloge, izganja blazni samo-silnik iz mesta vse one, ki niso pristojni v mestu, dočim se na Rečani, ki so mu sovražni in niso mogli pobegniti iz mesta, mečejo na dno ječe. Rodbine, ki bivajo v Reki že nešteto let, so prisiljene, da morajo iti po svetu s trebuchom, kjer krah, brez strehe, brez po-stelje. D'Annunzijanski biriči za-grešajo najhujše zločine in zvrča-je krivdo na delavstvo. Ječe so rabito polne in jetniki se mučijo. Italijanska vlada je skrivaja, ker je redno vojaštvo v najboljših odnošajih z D'Annunzijanci To-variši! Rešite nas s takojšnjim od-ločnim činom!"

Kam? Po stazah beračice — pr-vič v življenju. Ne morem. — Pa moram, ko ne morem umreti — umreti.

Tramvaj je prizvonil. Za tele-fonski drog se je morala prijeti, tako jo je vlekel pod kolosa. Na-to je tipala dalje, kakor stara iver, ki se guga ob abcežu na vo-di in valovje plove sredi reke brezbržno dalje.

Zinka — je bil njen cilj in na-da. Daleč je bilo do lepe hiše, kjer je prebivala ona, žena bogatino-va. Prav na stopnice je že slišala glas gospe.

"Ona je. Tako zveni njen glas kot na poročni dan. Vsa mlada je še."

Sredi stopnic jo je zaslišala in glas jo je vlekel s čudežno močjo kvišku. Gospa je stala vrhu stop-nic, napravljena za promenado.

"Gospa Zinka!" je vzdihnila starica in je vsa srečna gledala v tiste oči, ki so sijale še danes kot nekaj iz otročjega voziča in iz pod poročne mirtle.

"Kaj pa hočete?"

"Gospa, ali me več ne poznate? Vaso Špelo?"

"Špela?" se je začudila gospa.

"Strašno ste se postarali."

"Gospa, vsega hudega mora biti konec. Ničesar nimam. Vsi pri-hraniki, vse, kar sem imela — vse je šlo — in danes nimam ne pe-šice moke, ne enega krompirčka — in ne vinarja. Zato sem prišla, če bi mi pomagali."

"Ah, ti moj Bog in ti berači! To je strašno", se je nejevoljno odzvala gospa in nato zaklicala kuharici: "Mici! Dajte tej ženi krompirja!"

"Z Bogom, Špe-la, meni se mudi."

Zašumela so krilca mimo Špe-le, vonj po dragocenem parfumu je zavel od rutice, ki si jo je pritis-nila dama k ustom, ko ji je ob Špeli zadisalo po plesnobi in za-hlosti.

Mici, oholo dekle, ji je prinesla tri krompirčke. "Nate, pa nikar ne nadlegujte naše gospe. Kaj mi-lite, da bom jaz zato vlačila krompir s trga, da ga potem poje-do takele postopane ženske. De-lali bi!"

Špela se ni ganila roka, da bi segla po tri drobne krompirčke. Za ključko se je držala, da ni omahnila.

"Tak, vzemite no! Jaz nimam časa", je silila Mici vanjo.

Špela je začutila v sebi hipoma grozen stud. Roka se ji je sama od sebe iztegnila za darom, pa njena misel je bila, da ga prime in ga vrže Mici v glavo. Ko ga je pa pri-jela, ni bilo več sile v njej. Solze so ji zamrčile oči, četjela je za Mici, ki jo je odpravila od vrat in ji svetlovala, naj hitro odide:

"Tudi jaz sem bila mlada, tudi jaz sem bila lepa — lepša od tebe — in vendar nisem bila taka. — Mici — če boš učakala moja le-ta —"

"Sitnica!" je zagodnjala Mici in zaprla za Špelo.

Starici so se razklenili roki in krompirčki so se strkljali po stop-nicah: tok-tok-tok. V veži se je pojavil hišnik.

"Kaj pa je to?"

Pogledal je krompirčke, ozrl se po stopnicah in zavpil nad Špelo:

"Aha! Takile ste, berači! Da-rove mečete. Poberi se!"

Špela se je priplazila po stop-nicah. Kolena so se ji šibila, da se ni upala pripogniti in pobrati krompirčke.

"Ušli so mi", je skušala pomi-riti hišnika.

"Ven!" ji je odprl vrata in po-kazal s prstom na ulico. Špela je šla, hišnik je pobral krompirčke in jih vrzel na smetišče.

Starica ni šla več ob zidu. Po-udih ji je gomazelo, nekaj je za-čelo v njej vrteti in se dvigati, grenko kot zeleni žolč. Kaj jo je brigala gneča. S šilastimi komolei se je prerivala skozi množico, do-klar ni kot prikovana obstala pred oknom. Gnajti so visele v njem in zvrhane sklade klobasie so dišale prav skozi steklo. Na-slonila je čelo na šipo, roke so ji s suhimi prsti grabile po jedeh in praskale po steklu. Ko bi imela sedaj le moči, da bi prebila steklo s suhim čelom, da bi ga prepra-skala s prsti! — Če me vidijo — vseeno — če me ne vidijo — vse-eno — tatia — vseeno. Zeleni žolč vre v meni.

Špela je udarila s čelom. Okno je zaženketalo — po čelu se ji je ulila kri, ljudje so zakričali in iz trgovine so pritekli uslužbeni.

Špela se je ozrla po ljudeh, eu-rek krvi ji je prečrtal prsteno li-ce. Z izbuljenimi očmi jih je gle-dala, nato se je razgalal evilec smeh med množico in starica se je sesedla ob zidu in umolknila.

K njej sta stopila dva stražnika. Ko je pridrla resilni voz po-njo, je kričal za vozom poba, pro-dajalec častnikov: Socialna refor-ma! — Vlom pri belem dnevu! — Tatia prijeta!

Pegavica v Dalmaciji.

V selu Kostanje, občina Polji-č, je ugotovljenih 18 primerov pegavice. Vlada je ukrenila vse potrebne zdravstvene odredbe.

Čudežna rešilna ekspedicija.

Rešeni lakote in smrti s pomočjo vzpenjače.

Spisal Capt. Dabney Morton iz Cambridge, Mass.

Mostar, Hercegovina.

Petero od glada razmirajočih vasi v Kropski dolini, odrezanih od ostalega sveta po hudournikih in poraženih železnicah, dobiva hranohrano potom vzpenjače na žici, napeti raz vrha tritisoč čev-jev visoke strne planine, ki opa-suje te vasi.

Skupina dvadesetih ljudi je za-pustila dolino žalosti, da pokliče-jo zunanji svet na pomoč; skušali so preplezati zameženo gorsko steno. Le dva sta preživela in do-spela v Mostar po mučni hoji, po-tem ko so njihovi meži poginili v snegu. Povedala sta, da je hra-na posla v onih vaseh; da ni ni-kake komunikacije, odkar so Av-strijci uničili železnice in mosto-ve, ki so vodili k morju; da je po-manjkanje poljedelskega orodja onemoglo lani na poljih, in da so njihovi ljudje tedaj, ko sta onadva zapustila dolino — pred mesecem dni — jedli poslednjo preostalo hrano.

Takoj drugi dan po prihodu te dvojice je Ameriški Rdeči Križ mobiliziral vso tovrno živino, ki jo je mogel v Mostaru dobiti, na-ložil nanjo zaloge hrane, in rešil-na karavana se je napotila proti Kropski dolini. Stirje častniki Ameriškega Rdečega Križa so šli naprej po železnici do Konjice in se oddot spravili na pot po zasne-ženih stazah s pomočjo skijev, že-leč, da bi mogli čim prej dospeti v dolino in tako prinesiti trepečim vaščanom vest, da je pomoč na poti.

Kropska dolina je trideset milj dolga in obkoljena od strnega go-rovja. Pred vojno je železnica prodirala skozi prelaz in premo-stila gorski potok ob nižjem kon-cu, ali avstrijska invazija je uni-čila železnico in mostove, vodeče k morju, tako ni ostal nikak iz-hod iz doline. Stene Kropskega gorovja so tako strne in globoke, da slabotno zinsko solnce ni v stanju stati sneg in led, nakopi-čen ob vnožju, do poznega aprila. To je bila ovira, katero je imela premagati rešilna ekspedicija.

Amerikanska četvorica je do-spela do Kropa v petih dneh po odhodu iz Konjice. Njihovi skiji so omogočili hitro vožnjo, tako da so mogli vsak večer doseči pre-nočišče v kaki vasi. Ob vnožju gorovja so dobili vodnike, ki so bili voljni pridružiti se Ameri-kancem, da tvegajo prelaz na dru-go stran. Dva dni kasneje so pri-čeli pot navzdol ob notranjem ob-ronku in našli so vasi v ponilo-vanja vrednem stanju.

Domačini so bili preveč preve-zi od groze pred strašnim lakoto, da bi bili v stanju pomagati sami sebi. Amerikanci so že ob prihodu svoje adventure sklenili, da pre-magajo vse ovire proti dovažanju hrane z vso energijo in prav ame-riško inicijativo, ali domačini sa-mi so se že udajali v svojo usodo. Res je, da je bila zaloga živeža pri kraju. Kar so predstražje rešilne ekspedicijske prišleci živeža s seboj v svojih torbah, ni bilo merodaj-no. Četvorica je le ostala tam to-liko časa, da je oživila ljudi z u-pom na prihodno pomoč, in se je povrnila, da sreča približajočo se karavano živeža.

Tekom svojega težkega pleza-nja iznad doline opazili so žico, nategnjeno raz vrha planine, ki je bila postavljena od Avstrijev kot vzpenjača v svrhu privražanja mu-nicije za gorske baterije. Vpenja-ča je obstajala iz debelega jekle-nega kablja, nategnjena od vrha gorovja do vnožja ravno čez te-mena dreves. Težke tovore, obešene na žico, bi bilo prav lahko spu-ščati dol v dolino. Da bi bi mogla karavana splezati ob drugi strani obronka gor na vrh planine, pa vse bi bilo rešeno. Ob vnožju

planine na konjski strani je četvorica ameriških častnikov našla karavano z živeži, ki je čakala na njih.

Sledilo je tedaj delo težkega pohoda po globokem snegu liki te-zavam arktične ekspedicijske. Čas-tniki Ameriškega Rdečega Križa so pred vsakim trenom tovrne živine pošiljali naprej mostovo za kidanje snega. Dostikrat je bilo treba odkidati sneg korak za ko-rakom pred meži in osli, natovor-jeni z živeži. Dostikrat je oster veter takoj zopet zamež izkidan-stezo. Ali zavest, da bodo vaščani rešeni smrti, ako le en tren tovr-ne živine utegne prispeti na vrh planine, ni pustila omahovati. Pr-vi oddelek karavane bi prinesel dosti živeža za tri dni, in v treh dneh se lahko zgodijo čudeži. Za-to se je delalo z obupno energijo proti sili elementov, da vsaj prvi tren premore težave do vrha pla-nine.

Ljudstvo v dolini se je bato, da jim živež ne more dospeti, dokler se sneg ne staja v aprilu. "Vse zastoj!", bili so rekli Amerikan-cem, "vi nam ne morete pomoči. Mi nimamo zadosti živeža do spo-mladi, in tudi če je ameriškega živeža onstran gorovja, vi ga ne morete spraviti sem. Avstriji se razpršili v zrak vse mostove in poti k morju; nihče ne more spravi-ti mežga preko gorske stene po-zimi. Vse poti so nam zaprte, le ona smrti nam je odprta." Navda-la jih je ona duševna apatija, ki jo povzroča dolgo gladovanje.

Teden kasneje so zagledali iz globine svoje doline črne postavce, ki so se pomikale po belih vrho-vih visoko nad njimi. Zavedali so se, da se druga bitja trudijo, da jim prinesejo pomoč. Na koncu vzpenjače je bila natakljena ame-riška zastava, vidna po vsej dol-i. To jim je dalo nov pogum, dasi so pri tem izkopavali grobove za zadnje žrtve morečih lakote.

Stiri dni potem, ko je vzplapa-la ameriška zastava, se je čudež-dogodil. Del tovrne živine je splezal na vrh planine, in prelo-žili so del zaloge žita in svinjine v velike jerbare, obešene na žici vzpenjače. Streljanje na gori je opozorilo dolinske vaščane na ču-dež, ki se je imel zgoditi, in nato se je veliki stirjski zaboj pričel spuščati počasi in veličastno dol po žici ravno dotikajoč se temena jekla. En človek je spremljal za-boj, da kontrolira zavore. Vožnja je trajala le uro in na koncu te vožnje je ta človek, Capt. E. R. Rice iz Brooktona, Mass., našel vaščane, zbrane ob vnožju vzpe-njače. Takoj je organiziral oddel-ke za prenos malih tovorov moke in svinjine v vsako od stirih vasi in da pozovejo svoje načelnike, naj bodo pri roki za sprejemanje prihodnje zaloge.

Kar se je zdelo nemogoče, je bilo izvršeno. Ljudstvo v dolini živi od ameriške moke in svinjine. Prenekali so izkopavati grobove, in kakorhitro sneg zgine, bodo v stanju obdelovati svoje njive s po-močjo ameriškega poljedelskega orodja, poslanega njim potom kablja raz vrha planine.

Stare dinarske novčance.

Vojvodinski trgovci so predlo-žili finančnemu ministru spome-nico, v kateri zahtevajo, da se sta-ri dinarski bankovci takoj odt-e-gujejo iz prometa.

Zračna pošta v Jugoslaviji.

Zagrebška "Industrijska banka" se bavi z načrtom o uvedbi zrač-ne pošte v Jugoslaviji.

Proračun mesta Belgrada.

Na seji občinskega sveta se je postavil na dnevni red proračun za leto 1920, ki znaša 56 milijo-nov dinarjev.

Gimnazija v Šabcu.

Šestrazredna gimnazija v Šab-cu se je povišala na stopnjo po-polnih srednjih šol.

Tifus zopet grozi v Srbiji.

Iz Beograda se poroča: Tifus, ki je tekem vojne decimiral pre-bivalstvo Srbije, grozi zopet tej izmučeni deželi. To pot prihaja nevarnost epidemije s strani ru-skih beguncev. Tisočstiristo tih beguncev se je zateklo v Srbijo in razširilo kugo po vsej deželi. Prišli so v treh vlakih iz južne Ru-sije, odkoder so zbežali pred rde-čo vojsko, preko Črnega morja in Soluna. Pričakuje se prihod na-daljših vlakov, polnih tih begun-cev. Srbske zdravstvene oblasti ne znajo si kako pomagati in so se obrnile z nujno prošnjo na ko-misijo Ameriškega Rdečega Kri-ža, ki se pod vodstvom Lt. Col. E. E. Hume, M. C. U. S. A., obu-pno bori, da kontrolira situacijo in zavstavi grozečo epidemijo.

Carigrad je že prenapolnjen z begunci, in rumunska, bugarska in grška vlada ne pripušča ni-kakega begunca v svoje dežele ra-di nevarnosti tifusa.

Srbija je edina balkanska deže-la, ki je še ostala na razpologo-ten nesrečnim popotnikom, in ako ne bo takojšnje pomoči, bo to edi-na zavetišče postalo pozorišče uni-čujoče grozote.

Kakor da vse to ne bi bilo za-dosti, na stotine čehoslovških in poljskih vojakov je pričelo preha-jati preko Srbije na svojem po-vratku domov iz Sibirije. En vlak je nedavno došel v Skopje in iz-krekal tu ves svoj naklad okuženih potnikov na rame prebivalstva, in eno najvažnejših mest v Srbiji je bilo s tem izpostavljenost nevarno-sti strašne nalezljive bolezni.

Rdeči Križ se z vso energijo ob-upa trudi, da zaokroži deželo z sa-nitarnimi kordonom kvarantinskih sprejemnih postaj ob vsaki pre-lazni točki na meji, kjer bode sprejemali krdela okuženih begun-cev, jih desinficirali in izolirali, dokler mine vsaka nevarnost in-fekcije, predno se jim dovoli vhod v notranjost Srbije.

V vsej bitriji in kakorhitro jih morejo nabrati, pošiljajo k meji šotore, da spravijo begunce v kvar-antini pod streho. Vsa oprema za razkuževanje in desinficiranje, ki je na razpolago, je že na poti k tem postajam, kjer bodo večaki Rdečega Križa skrbeli za njeno instalacijo in operacijo. Srbija vlada je odredila več vojaških zdravnikov za službo na omejenih desinficiranih postajah.

KRETANJE PARNIKOV

KEDAJ ODPLUJEJO IZ NEW YORKA

La Lorraine	1. maja	Havre
St. Paul	1. maja	Cherbourg
Belvedere	1. maja	Trst
Pres. Wilson	8. maja	Trst
Phyladelphia	8. maja	Cherbourg
Leopoldina	9. maja	Havre
France	12. maja	Havre
La Savoie	22. maja	Havre
New York	22. maja	Cherbourg
Susquehanna	23. maja	Trst
Rochambeau	27. maja	Havre
Adriatic	29. maja	Havre
La Lorraine	29. maja	Cherbourg
St. Paul	29. maja	Havre
Argentina	1. junija	Trst

Glede cen za vozne listke in vsa druga pojasnila, obrnite se na tvrdko

FRANKS AKSER

28 Cortland St. New York

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Zadnji čas prihajajo v naše uredništvo vsakovrstne prošnje, naj nabiramo za sokolska in or-lovska društva, orglje, zvonove in cerkve. Kočljivo pri tem je to, da dobimo le malokatero prošnjo di-rectno, ampak nam jih ponavadi pošiljajo rojaki, na katere so se obrnili njihovi prijatelji iz stare-ga kraja. Nikogar nečemo dolžiti, rečeno pa le toliko, da napravi stvar jako slab utis na vso jav-nost, posebno pa na one, ki bi hoteli darovati. Ker nimamo no-bene kontrole in nobenega zago-tovila, da bi ta denar prišel v prave roke, smo sklenili, da v bodoče ne bomo objavili nobene prošnje, katere ne dobimo naravnost. Vsa-ka prošnja mora biti podprta z dokazi, da bo denar res obrnjen v koristne, ne pa v sebične na-mene.

HITRA POMOČ

Osalobost valed pretežkega dela, izčrpanost, okoreli sklepi in mišice, slabotni hrbet, pretogjenje iz izpahnenje, temu je lahko hitro odposlali s takojšnjo uporabo

PAIN-EXPELLERJA

"Prijetelja v potrebi"

Družine, ki so enkrat spoznale njegovo zdravilno moč, ne bodo več brez njega. Samo en Pain-Expeller je, in v vaše varstvo je opremljen z našo tvorniško znamko

ANŽE PITOV

ALI
ZAVZETJE BASTILE.

Spisal Aleksander Dumas, st.

(Nadaljevanje.)

— No, — je vprašal Billot, — kaj naj storim s tem listkom, ki ni na njem niti imena, niti naslova onega, kateremu naj ga izročim?

— Kar se tiče naslova, nima dotični, kateremu vas priporočam, nikakega. Kar pa se tiče njegovega imena, je splošno znano. Vprašajte prvega delavca, katerega srečate, po Gonchon, Mirabeau-ja naroda!

— Gonchon, ti si boš zapomnil to ime, Pitov, ...

— Gonchon ali Gonchonius, — je rekel Pitov, — Si bom zapomnil.

— K Invalidnemu domu! — K Invalidnemu domu! — je kričala ljudska množica, ki je postavala vedno bolj razbesujena.

— Naprej! — je rekel Marat proti Billotu, — in genij pristoiti naj te vodi!

— K Invalidnemu domu! — je vzkliknil tedaj Marat sam.

Odšel je, spremljan od več kot dvajset tisoč ljudi, po Quais de Gevres navzdol.

Billot pa je vzel s seboj spremstvo pet ali šest sto ljudi, Bil so to oni, ki so imeli puške.

V trenutku, ko je odšel prvi ob reki navzdol, dočim se je obrnil drugi proti bulevardu, se je postavil župan k oknu ter rekel:

— Prijatelji moji, zakaj vidim na vaših klobukih zeleno kokardo?

To je bil lipov list Kamila Desmoulinsa, katerega so si zataknil za klobuke, ker so videli druge delati tako, ne da bi vedeli, kaj počrta.

— Upanje Upanje! — se je oglašilo nekaj glasov.

— Da, a barva upanja je obenem tudi barva grofa d'Artois. Ali ločete izgledati kot da nosite živre princea?

— Ne, ne, se so oglašili vsi in najbolj je bilo čuti glas Billota.

— No, torej, izmenjajte svoje kokarde in če že hočete nositi li-vreje, naj bo slednja vsaj ona mesta Pariza, modra in rdeča, prijatelji moji, modra in rdeča.

— Da, da, — so vzkliknili vi, — Modra in rdeča.

Pri teh besedah je vsakdo poteptal pod nogami svojo kokardo ter zahteval trakove. Kot vsled nekega čara so se odprla okna in pričeli so deževati navzdol modri in rdeči trakovi.

Vse je moralo služiti v ta namen: — ženske obleke, krila in rute. Vse te se je raztrgalo ter napravilo kokarde.

Nato pa je nadaljevala majhna četa, kateri je poveljeval Billot s svojim pohodom.

Spotoma se je ta četa povečala. Ulice in ceste mestnega dela Faubourg Saint Antoine so mu pošiljale, ko je korakal mimo, najbolj vročo in najbolj živo ljudsko kri.

Vsi so dospeli v precej dobrem redu na višino ceste Desdignieres, kjer je že precejšnja množica ljudi strmela v stolpe Bastile, porušene od solca.

Prihod bobnarjev naroda iz Faubourg Saint Antoine, prihod sto mož francoskih gard z bulevarda ter prihod Billota z njegovo četo, — vse to je takoj izpremenilo značaj množice ter pogled najo. Tudi najbolj strahopetni je postal pogumen, mirni so se navdušili in prešerni so pričeli preiti.

— Proč s kanoni! — Proč s kanoni! — je zagrmelo dvajset tisoč glasov ljudi, ki so pričeli preiti kanonom s svojimi pestmi.

Ravno v tem trenutku in kot da se je governor Bastile pokoril, pozivu množice, so pristopili kanonirji k topom, in slednji so se umaknili, dokler niso popolnoma izginili.

Množica je pričela ploskati, kajti domnevala je, da je moč, ker so ngodili njeni želji.

Straže pa so kljub temu neprestano hodile naprej po zidu gorindol. Neki invalid se je srečal s Švicarjem.

Potem ko so kričali: — Navzdol s kanoni! — so pričeli kričati: — Dol s Švicarji! To je bilo nadaljevanje klica izza prejšnjega dne: — Dol z Nemci!

Švicarji pa so se kljub temu križali z invalidi.

Eden izmed onih, ki je zakričal: — Dol s Švicarji! — je postal nestrepen. Imel je puško v roki, nameril na stražo ter ustrelil.

Krogla je zadela na sivo zidovje Bastile, par čevljev pod ven-cem stolpa, natančno pred mestom, kjer je šla straža mimo. Kraj, kjer je zadela krogla, je izgledal kot bela točka, a straža ni ob-stala ter ni niti obrnila glave.

Velik kraval je nastal krog moza, ki je dal signal k temu neza-slišnemu, blaznemu napadu. Pri tem kravalu je bilo opaziti več strahu kot pa jeze.

Dosti jih je bilo, ki niso razumeli, da ni strel, oddan proti Ba-stili, zločin, ki zasluži smrt.

Billot je opazoval to črno-zelenkasto maso zidov, ki je bila sliena onim, bojnim pošastim, ki so baje živele v onih davnih časih. Stel je zarezal v zidu, kjer so kanoni vsaki trenutek zapet zavzeli svoja mesta. Nekaj časa je gledal, a ko se je spomnil besed de Fles-selles-a, je zmajal z glavo.

— Nikdar ne bomo prišli do nje, — je zamrmral.

— In zakaj ne bomo nikdar prišli do nje? — se je odglasil nek-do za njim.

Obrnil se je proti neznanu ter mu rekel:

— Le potrpljenja, le še četr ure!

Billot je videl v enije oblečenega moza srditega obraza, kojega oči so bleste kot dva živa oglja.

— Ker se mi zdi nemogoče zavzeti tako maso s silo.

— Zavzete Bastile ni nikako vojno dejanje, temveč le stvar zaupanja. Veruj in zmagal boš.

— Potrpljenja, — je rekel Billot, ki je iskal v svojem žepu iz-kaznico. — Potrpljenja.

Nepoznani se je zmotil glede njegovega namena.

— Potrpljenja! — je odgovoril. — Da, jaz razumem, ti si debel. Izgledaš kot kak najemnik.

— To sem v resnici.

— Potem razumem, zakaj praviš potrpljenje! Ti si bil vedno dobro rejen. Sedaj pa si ogled za seboj vse ste strahove, ki je obda-jajo. Pogled njih osušne žile, prečete njih kosti in luknje v obleki ter jih vprašaj, če oni vedo, kaj pomeni beseda Potrpljenje!

— To je eden, ki zelo dobro govori, — je rekel Pitov — Kljub temu se ga bojim.

— Jaz se ga ne bojim, — je ovrnil Billot.

— Aha, — je rekel mož smehljaje, — četr ure! To res ni pre-dolgo. In kaj baš storil v četr ure?

— Obiskal bom Bastilo. Spoznal bom moč posadke ter namene governorja. Konečno pa bom izvedel, kje se pride noter.

— Da, če boš vedel, kje se pride ven.

(Dolje prihodnj.)

Kje je ALOJZIL BENČINA, po-domace Markatov iz Bukoyee pri Ribnici? Najraje se nahaja v državah Illinois ali Wyoming. Prosim ga, naj se oglasi, ker mu imam sporočiti nekaj važnega od sestre Nežike. Kaj več se po-govoriva pisмено. Ali pa slu-čajno, ako ni več med živimi, prosim njegove prijatelje, da bi mi javili na naslov: Mary Sore, 120 Mentoda St., North Side, Pittsburgh, Pa. (28-29-4)

ZAHVALA.

Prisrčno se zahvaljujem vsem, ki so darovali za mojega brata Josipa Mlakarja v Krnskiem vr-hu pri Litiji na Dolenjskem. Po-gorelo mu je namreč vse poslopje z vsemi pridelki. Obrnil se je na-še s prošnjo za pomoč, in jaz sem nabral \$111.00. Srčna hvala vsem darovalcem. — Frank Mlakar, 324 W. 2nd St., Leadville, Colo.

VABILO

New York City.
Vabimo vse greaternewyorsk-ske Slovence in Slovence na igro in veselilo, katero priredi društvo v. Franciška Seraf. št. 46 KSKJ v prid društveni blaginji v ne-de-ljo 2. maja 1920 v dvorani 62 St. Mark's Place (8. cesta) v New Yorku. Za obilno vdeležbo se pri-poroča. Odbor. (28-29-4)

ZENITNA PONUDBA.

Fant, 30 let star, dobrega zna-čaja, s stalnim delom in lepim pri-rankom, zmožen slovenskega in nemškega jezika, se želim sezna-niti s pošteno Slovenko v starosti od 22 do 28 let v svrhu ženitve. Na premoženje se ne oziram. Sa-no resne ponudbe in sliko naj se pošlje na: Miklavž Malkovic, R. F. D. 1, Box 189, Nazareth, Pa. (27-29-4)

OGLASI NAJ SE

JOHN OFFAK. Pri nas ima pismo z stare domovine od Katarine Offak.

Upravništvo Glas Naroda. (27-28-4)

Rad bi izvedel, kje se nahaja moj popolbrat JOŽEF GORENC. Kojen je bil v vasi St. Jakob št. 6, fara St. Jernej, okrajno so-dišče Krško na Dolenjskem. Pred vojno je bival pri svoji materi nekje v bližini vasi Pud-lag pri Krškem. Star je 25 let in je bil pozvan v vojno. Slišal sem, da se je svoječasno nahajal v Galiciji, kjer je prišel v rusko ujetništvo. Če je komu kaj zna-no o njem, prosim, da mi nazna-ni njegov sedanji naslov. Kdor mi bo storil to uslugo, mu dam 10 dolarjev nagrade za njegov trud, ali naj se sam javi svoje-mu bratu: Michael Gorenc, 3014 West 10. St., Indianapolis, Ind., U. S. America. (23-29-4)

VSEM DOGARJEM!

Tukaj v Kentucky sem kupil 40 tisoč dreves, pripravljen za izde-lovanje dog. Potrebujem 100 na-daljših prvostopnih dogarjev, da se takoj lotijo dela. Potrebujem tudi 10 dobrih foremanov. Nikjer ni boljšeга podnebja kot je tukaj v Kentucky. Lahko delate vsak dan ter zaslužite lep denar. Ne bo vas nadlegoval dež; tukaj ni ne mraza, ne mrzlice, ne moskitov. Pridite takoj, pripravljeni za de-lo. — H. Kramer, Box 104, Haz-ard, Ky. (18-5)

SUHO GROZDJE

importirano iz starega kraja
22 centov funt.
Boksa 50 funtov \$11.00
Posebne cene na veliko.
BALKAN IMPORTING CO
51-53 Cherry Street
New York, N. Y.

STAROKRAJSKI SLOVEN-SKI ZDRAVNIK

Dr. M. MILOJEVIČ

417 WOOD STREET

PITTSBURGH, PA.

POZDRAVI IZ NEW YORKA.

Predno odputujem s parnikom "Belvedere" 4. maja v staro do-movino v Iško vas, pozdravljam Franka Novaka in vse rojake v Sharonu, Pa. Pri Frank Sakserju sem se sešel s svojim rojakom in prijateljem Johnom Intiharjem, ki je prišel iz Eveletha, Minn., in ki tudi potuje skupno z menoj. Frank Pončir.

Pred svojim odhodom v staro domovino pozdravljam vse svoje znanee in prijatelje po Ameriki posebno pa Franka Železnikarja. Vsem kličem srčni: "z Bogom!" John Intihar.

NAZNANILO IN PRIPOROČILO
Rojakom naznanjamo, da potu-je po državi Pennsylvania rojak

GEORGE WALETICH,

ki je pooblaščen pobirati naroč-nino za Glas Naroda in izdajati pravoveljna potrdila. Sedaj se nahaja v državi Pennsylvaniji. Prosim rojake, da mu gredo na roke in ga priporočajo. Za naklo-njenost se vam že vnaprej zahva-ljujem.

Upravništvo Glas Naroda. (15-4 v d)

ROJAKI-BERITE

Naznanjam cenje dim rojakom širom Amerike, da sem povečal svojo slov. trgovino. Imam ve-liko zalogo najno-vejših gramofonov Columbia sloven-ske plošče, slovite Pathe in Emerson v vseh jezikih.

Velika izbira vsa-kovrstnih muzika-ljnih instrumen-tov, za godbe ali orkestre.

Kadar si kako društvo namerava kupiti bandero, zastavo, re-galije, kape, prekoramnice, uniforme, ne kupite prej nikjer, da tudi mene za cene vprašate. Stem si bodele prihranili dol-larje. Moje blago je prve vrste in po zmernih cenah. En po-skus in pripricani bode. Cenike za gramofone, Columbia slo-ven-ske plošče ter društvene potreščine pošljem takoj na za-h-tevo. Pišite še danes po cenik na:

VICTOR NAVINSHEK

331 GREEVE STREET

CONEMAUGH, PA.

Prof. Dr. H. G. BAER

311 SMITHFIELD STREET

PITTSBURGH, PA.

Zdravim samo moške.

Dr. Koler je najstarejši slovenski zdravnik, specializir v Pitts-burghu in ima 25-letno izkušnje v zdravljenju moških bolezni.

Zastupljanje krvi zdravi s sloviti 606, ki ga je izumel profesor dr. Ehrlich. Ako imate lupušnico in masele po telesu, v grlu, ako vam lupušnica la-že, vse boli v kosteh, pridite in oddajte vam bom kri. Nikakor ne čakajte, kajti ta bolezen se po-nema naprej.

Vse izločevanje in kumala se izločevanje vode zdravim po naj-sornejši metodi in v kolikor mo-guče kratkem času. Kadar opazite, da imate več moške moči, se čakajte, temveč pridite in vrnil vam bom moško moč.

Kilo zdravim v 30 urah brez operacije.

Bolezni v mehurju, od 30-ear prihajajo bolečine v hrbtu in križu, palenja pri mokrenju in ostale bolezni te vrste zdravim s največjo gotovostjo.

Revmatizem, trganje, bolečine, oklešani, šoki, škrbijo in druge bolezni bolezni ki nastanejo vsled močiste krvi, zdravim v kratkem času, da ni tre. a ležati.

Uradne ure: V ponedeljek, uredi in petek od 8. urej do 8. po-polnice. V torek, četrtek in sobota od 8. urej do 8. urej. V nedeljo od 2. popoldne.

Po pošti ne delujem. Pridite osebno. Ne posilite tve in števila

Dr. KOLER 638 PENN AVE., Pittsburgh PENNA

French Line

CAMPAGNE GENERALE TRANSATLANTIQUE
V JUGOSLAVIJO PREKO HAVRE

Mitri parniki s štirimi in dvema vijakoma.
LEOPOLDINA..... 11. maja
FRANCE..... 12. maja
SAVOIE..... 22. maja
TOURNAINE..... 5. junija

Posebni zastopnik jugoslovanske vlade bo pričakal potnike ob prihodu naših par-nikov v Havru ter jih točno odpremi, kamor so namenjeni.

Parniki Francoske črte so transportirali tekom vojne na Luce čehoslovaskih vo-jakov brez vse neprimike.

Za šifkarte in cene vprašajte v

DRUŽINI PISARNI, 19 State St., N. Y. C.

ali pa pri lokalnih agentih.

Cosulich črta

Direktno potovanje v Du-brovnik (Gravosa) in Trst.

Parnik "Belvedere" odpluje 1. maja.

Parnik President Wilson od-pluje 8. maja.

Potom listkov, izdanih za vse kra-je v Jugoslaviji in Srbiji

razkošne ugodnosti prvega, dru-gega in tretjega razreda.

Potniki tretjega razreda dobivajo brezplačno vino.

PHELPS BROTHERS & CO.

Passenger Department

4 West Street New York

Oglasita naj se moj brat ANTON TUNNER in sestra JOHANNA DOMELA. Sestra je bila leta 1916 v Lake Village, Ont., Canada, brat pa nekje v Združenih državah, po poklicu je čev-ljar. Moj naslov je: Franc Tun-ner, Šmarje-Sap, Dolenjsko, Ju-goslavija. (27-28-4)

Kje je moj brat FRANK OVCA?

Doma je iz vasi Jelša, okraj Kamnik. Pred desetimi leti je bil nekje v Coloradu, sedaj pa ne vem, kje je. Prosim člene rojake, če kdo ve za njegov na-slov, naj ga mi naznani, ali naj se pa sam oglasi svoji sestri: Franca Bolta, posestnica v vasi Čolniške št. 7, pošta Zagorje ob Savi, Kranjsko, Jugoslavija.

IŠČEM DOBRE DOGARJE.

Imam mnogo najboljšega lesa, v višini, ahi in zdrav kraj. Lahko delate vsak dan, ni mokerja, ni povodenj in dobra studenica. Plačam visoke cene dobrih dogarjev, stalno delo in plačam vožnjo. Če delajo nekaj mesecev za mene, MAX FLEISCHER, 258 Lewis St., Memphis, Tenn.

(27-15)

Nuga-Tone

Profizvaja bogato rdečo kri, mo-čne stanovitne živce, življenja polne moške in ženske.

Če ste slabega zdravja in pri slabi moči, če se vam spomin mrači in vaše telo mrači, če ste se že nave-šale Nuga-Tone, in uprevdeli boste, kako hitro se boste čutili družnega človeka! Devet desetih človeških bolezni, kot naprimer: anemija, revmatične bolezni, glavobol, nevralgija, pomikanje energije, pomikanje živčnosti, nervoznost, ne-spečnost, izhaja iz pomanjkanja živčne moči, redke zvođenice krvi in slabe krvne cirkulacije.

Vsak od vseh delovanje telesa je odvisno od živčne sile za svoje življenje in delovanje. Živčna moč je poslavita stvar za želodec, jetra, ledice, drob, utripanje srca in krvno cirkulacijo. Nuga-Tone je najbolj uspešno zdravilo za nerazvite in fizično izdelane. Zakaj? predpisujejo najslavnejši zdravniki. — Nuga-Tone je bogat na

Nuga-Tone proizvaja življenje v jetra, ter ojačuje črva, da redno delujejo. Oživlja ledice ter izganja iz njih trupene se-jevke. Nič več bolečin in kolcanja, težke sapa in pokritega dobra prebavo, stanovitne živce ter zdravo okrepljenost, stanje zdravja na lice in jasnost v oči. Govorite in postavite mode, zdra-ne zdravil, katerih se človek navadi. Zavij je v primaven zavojček. Pokrit je s sladkorjem, ugodnega okusa, ugoden za jemanje. Poskušajte ga. Priporočil.

Naša POPOLNA GARANCIJA. Cena Nuga-Tone je en dolar (\$1.00) za steklenico. Vsaka steklenica vsebuje 4-oz. (120) tablete polno mesečno zdravljenje. Vi lan-ko kupite šest steklenic, sedemdeset dolarjev za šest (\$5.00) dolarjev. Jemate Nuga-Tone dva set (20) dni. Če niste zadovoljni z uspehom, vrnite preostanek, zastonj in skatilo in mi vam bomo ta koj vrnil denar. Vidite, ne morete izgubiti nič penja. — Mi prevzamemo tvežanje.

— KO NAROCATE, SE POSLUŽITE TEGA KUPONA.

National Laboratory, S. 29 — 537 South Dearborn St., Chicago, Ill.

Gospodje: — Prosim, dobite priloženo.....za kar mi pošljite.....steklenice Nuga-Tone.

Ime.....

Cesta in št. ali R. F. D.....

Mesto.....

Država.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

POZIV!

Bartolomej Kitnar, doma iz Za-bukovice (Buchberg), fare Griže pri Celju, Štajersko, je umrl vsled nesreče dne 30. marca 1920 in bil pokopan iz katoliške slovenske cerkve sv. Roka v La Salle, Ill., na tukajšnje pokopališče sv. Vin-cenca dne 1. aprila. Ker je zapu-stil nekaj denarja, se s tem pozivi-lja njegov brat, ki dela kot pre-mogar v Springfieldu, Ill., in ne-čak rajnega, ki biva v Nocomis, Ill., da se pisмено ali osebno zgla-sita pri Mr. Paul Pire, 456—3. St., La Salle, Ill., v svrhu izplačila svote, ki njima pripada.

(27-15)

Uspehi v dvajsetih dneh ali se vam pa vrne denar.